

Handläggare
Therese Rosén
Telefon: 08-508 090 21

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2014-08-28

Program för område vid västra Valhallavägen - remiss från stadsbyggnadskontoret 2012-08809

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Teenie Bennerholt
Tf. stadsdelsdirektör

Britt Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd med anledning av ett program för västra Valhallavägen. Syftet med programmet är att möjliggöra ny markanvändning för ca 700 nya bostäder med publika lokaler i bottenvåningarna samt, två idrottshallar, förskola, en grundskola samt eventuellt ett gymnasium. Planen har också för avsikt att skapa nya och upprustade torg och parker i området samt en upprustad och attraktiv stadsmiljö längs Valhallavägen med trädplanteringar och gång- och cykelstråk.

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till den föreslagna utvecklingen av Västra Valhallavägen men framför synpunkter på förskolor/skolor, specialbostäder, parker och grönområden samt Valhallavägens utformning.

Stadsdelsförvaltning har fört fram ett behov av cirka 10 avdelningar förskola. Detta är ett preliminärt behov. Förvaltningen föreslår att projektet ser över ytanvändningen för att se om det är möjligt att öka förskolegårdarnas yta och i så fall även ser över om det är möjligt att öka ytan för lek inom projektområdet eller i dess närområde.

Bakgrund

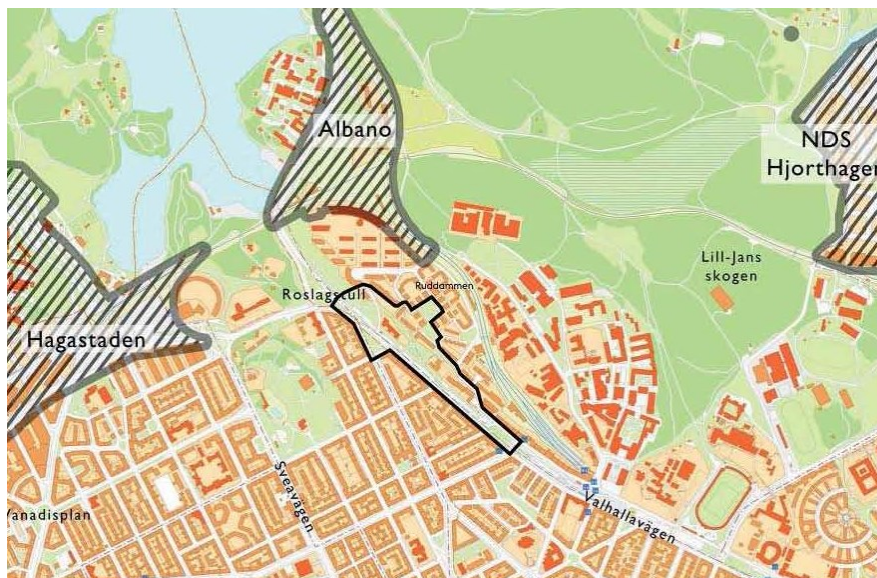
Stadsbyggnadskontoret har begärt yttrande från bland annat Östermalms stadsdelsnämnd med anledning av ett program för västra Valhallavägen. Programförslaget visas under tiden 13 maj till 29 augusti 2014 i Fyrkanten i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida www.stockholm.se/detaljplaner och på projektets webbplats www.stockholm.se/vastravalhallavagen. Programförslaget visas även på KTH bibliotek, Osquars backe 31. Samrådsmöte hölls 19 maj 2014 kl. 18.00 – 20.00 i sal Q1, Osqualdas väg 6 (KTH campus). Synpunkter på planförslaget ska skriftligen lämnas till stadsbyggnadskontoret senast 29 augusti 2014. Ärendet hanteras med omedelbar justering.

Tidigare beslut och ställningstaganden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16:e augusti 2012 ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att inleda programarbetet för området vid västra Valhallavägen.

Stadsbyggnadsnämnden gav i sitt beslut bland annat följande riktlinjer för stadsbyggnadskontorets framtagande av programmet: ”Stockholmsområdet råder det brist på riktigt urbana miljöer. På den aktuella platsen ska därför ny stadsbebyggelse tillföras på ett sätt som nytolkar stenstadstraditionen. En viktig utgångspunkt är således stenstadens slutna kvartersformer, varför tillkommande bebyggelse ska ordnas i kvarter som till storlek och placering i så hög grad som möjligt samspelar med de befintliga kvarteren på andra sidan Valhallavägen. Kvarteren ska vara slutna på minst tre sidor; mot Valhallavägen liksom mot de tvärgator till denna som existerar eller som tillkommer. Inom ramen för dessa kvartersformer ska det tydliggöras att detta, liksom närbelägna Hagastaden, är en ny årsring. För att skapa stad och inte bara bygga bostadsområden krävs en stor variation av uttryck som kan blandas relativt fritt. De enskilda byggnaderna ska därför sinsemellan variera avseende arkitektoniska uttryck och byggnadshöjd. Antalet tillkommande bostäder bör maximeras.

Idag har Valhallavägen söder om Odengatan karaktären av paradgata, något som också är möjligt att åstadkomma inom programområdet tack vare den tillkommande bebyggelsen. Det är viktigt att Valhallavägen i sin nya utformning erbjuder goda promenadmöjligheter.

Pågående planering och stadsutveckling

Programområdet ligger i närheten av utvecklingsområdena Albano och Hagastaden. På KTH Campus som ligger öster om programområdet planeras nya studentbostäder och institutionslokaler. Inom Ruddammen pågår detaljplaner för studentbostadshus och vanliga bostadshus.

Ärendet

Syftet med programmet är att möjliggöra ny markanvändning för ca 700 nya bostäder med publika lokaler i bottenvåningarna samt tio avdelningar förskola, två idrottshallar, en grundskola samt eventuellt ett gymnasium. Planen har också för avsikt att skapa nya och upprustade torg och parker i området samt en upprustad och attraktiv stadsmiljö längs Valhallavägen.

Programområdets omfattning och markägoförhållanden

Programmet omfattar området mellan Ruddammen och Valhallavägen mellan Roslagstull och Odengatan. Det omfattar även den triangulära parkytan på den sydvästra sidan av Valhallavägen. Hela programområdet ligger inom Östermalms stadsdelsområde, med undantag av den triangulära parkytan som tillhör Norrmalm.

Stockholms stad är lagfaren ägare till större delen av marken inom programområdet. Ett antal fastigheter är privatägda eller upplåtna med tomträtt till kommunala och privata aktörer. Genomförandet av programmet innebär att intrång kan komma att göras i ett fåtal befintliga fastigheter och tomträtter för att skapa allmän plats. Staden avser att hantera intrången genom frivilliga uppgörelser med fastighetsägare och tomträttshavare.

Programförslag

Vision

Här börjar staden. Den nya bebyggelsen klättrar uppför branten vid västra Valhallavägen och förstärker intrycket vid Roslagstull om att det är här staden börjar. Stenstadens liv och rörelse kopplas ihop med Ruddammen och gröna promenadstråk leder vidare till Nationalstadsparkens natur och parkmiljöer. Idrottshallarna är en självklar målpunkt inom området. Förkastningsbrantens höjdskillnader har gett upphov till en ny spännande arkitektur med en stor variation i uttryck mellan byggnaderna. Bottenvåningarnas verksamheter och inbjudande lokaler, tillsammans med den täta bebyggelsen, utgör grunden för de livfulla kvarteren. Byggnadernas tak används ofta till utevistelse vilket gör taklandskapet till en attraktion i sig. Vid Odengatan har en vacker ny platsbildning med fondbyggnad skapats som en entréplats för det nya området.

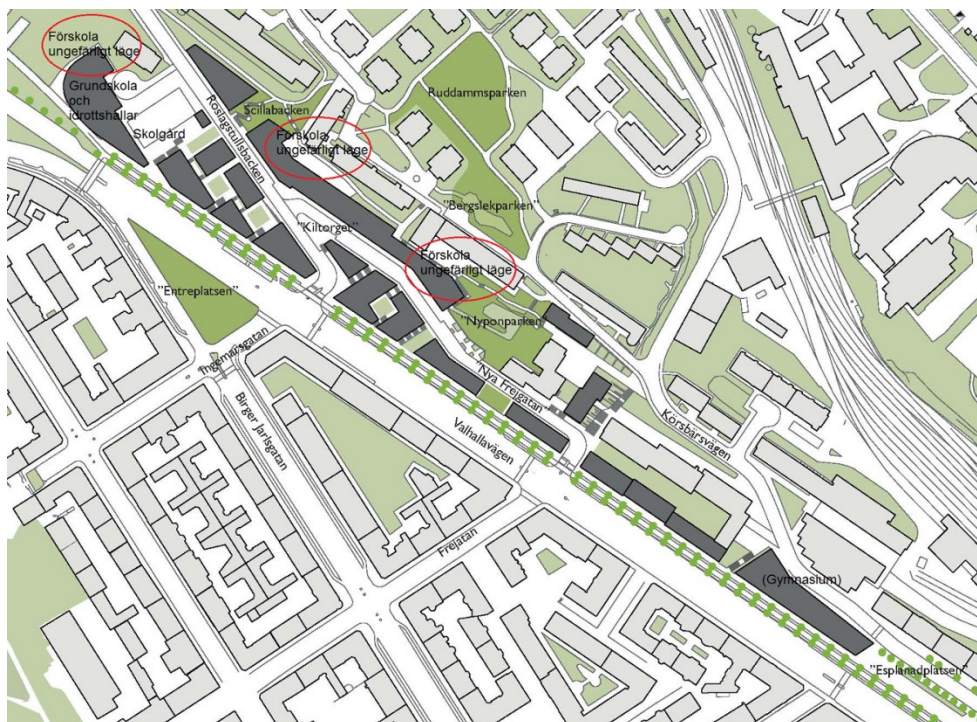
Illustration ur 3d-modell över områdets idag.

Illustration ur 3d-modell över förslaget. Befintlig bebyggelse i grått och ny bebyggelse i vitt.

Användning av kvarteretsmark

Större delen av den nya bebyggelsen föreslås innehålla bostäder. Uppskattningsvis kan cirka 700 lägenheter byggas.

Handel och service

Idag är utbudet av dagligvaruhandel inom närområdet begränsat till några mindre livsmedels- och servicebutiker. I den handelsutredning som tagits fram konstateras att det redan idag finns efterfrågan på mer dagligvaruhandel och service som med tillkommande bebyggelse kommer att öka. Den handel som på sikt bedöms ha utvecklingsmöjlighet inom området är dagligvaruhandel, restauranger samt privat och offentlig service.

Förskola

Staden bedömer att det för den tillkommande bebyggelsen behövs ca tio förskoleavdelningar. Tre möjliga lägen för placering av förskolor föreslås, två i varsin del av suterrängkvarteret norr om Roslagstullsbacken/”Nya Frejgatan” och en i skolbyggnaden vid Roslagstull. De föreslagna lägena innebär en begränsad storlek på förskolegårdarna, som bedöms kunna vara mellan 350 till 500 kvadratmeter, varför det är viktigt att Ruddammsparken kompletteras med en ny lekpark. Förskoleverksamhet i suterrängkvarteret behöver förläggas på plan 4 till 6 för att få tillgänglighet till Ruddammen och kan då behöva en egen separat hiss till köket från gatunivå på ”Nya Frejgatan”.

Grundskola och idrottshallar

Idrottshallar och en ny skolbyggnad, som kan ersätta befintliga Engelska skolan, föreslås i kvarteret närmast Roslagstull. För att uppnå en effektiv markanvändning föreslås idrottshallarna, bestående av bollhall och gymnastikhall, placeras ovanpå varandra och hallarnas tak utnyttjas för skolgård. Skolgården får en bullerskyddad miljö med liten påverkan av Valhallavägen genom att skolans och idrottshallens entré- och kanslidel är högre än gården och skärmar av den från Valhallavägen.

Idrottshallen är nedsänkt i förhållande till Valhallavägen och dess tak, skolgården, ligger i nivå med Roslagstullsbacken. Ett alternativ för att minska kostnaderna för en nedgrävd hall är att gymnastikhallen förläggs bredvid den större bollhallen. Då skulle även gymnastikhallens tak kunna användas som skolgård vilket är positivt då den föreslagna skolgården är liten i förhållande till planerat antalelever. Detta alternativ innebär dock färre bostäder då en del av föreslagen bostadsyta tas i anspråk av gymnastikhall och skolgård.

Idrottshallens kollektivtrafiknära läge bedöms innebära att det inte behövs någon bilparkering avsedd för idrottshallens besökare. Lagbussar med tävlande lag kan angöra från Roslagstullsbacken. Parkering för dessa behöver dock utredas i nästa planeringskede.

Gymnasieskola

Det finns behov av fler gymnasium i innerstaden, speciellt kommunala gymnasieplatser. Utbildningsförvaltningen bedömer att läget mellan Körsbärsvägen och Valhallavägen är strategiskt bra med närhet till Stockholms Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan och Karolinska Institutet. Ambitionen är att skapa ett teoretiskt gymnasium med anknytning till universiteten. Kommunikationerna är bra med närhet till tunnelbanan. Möjligheten att utnyttja den planerade idrottshallen är en fördel. Placeringen innebär ett urbant läge utan egen gård, vilket utbildningsförvaltningen bedömer som möjligt för ett gymnasium.

Stadsbyggnadsstrategier

Huvudidéerna bakom förslagets utformning kan sammanfattas i tre övergripande strategier; en nytolkning av stenstadstraditionen, koppla samman staden samt möte mellan gammalt och nytt.

En nytolkning av stenstadstraditionen

Förslaget till bebyggelse är en nytolkning av stenstadstraditionen. Tätheten, byggnadernas placering i kant med gata, bottenvåningar med butiker och verksamheter förlänger innerstadskaraktären från stenstaden över Valhallavägen och upp mot Ruddammen. För

att skapa en karaktärsfull bebyggelse ska fastigheterna mot Valhallavägen vara smala och byggnaderna sinsemellan variera i höjd och uttryck. De kortare kvarteren och vyer in bland de nya byggnaderna utgör även karaktärsdrag som särskiljer den nya bebyggelsen.

Koppla samman staden

Genom den nya bebyggelsen kopplas Ruddammen samman med stenstadens kvarter. De nya gatustäckningarna kopplar an till stenstadens gatustruktur i förlängningen av Ingemarsgatan och Frejgatan, en ny gata skapas mellan Ruddammens struktur och stenstadens rutnät. I förlängningen av rutnätsstadens stadsgator skapas urbana mötesplatser i form av torg, park och nya, och förnyade, gröna promenadstråk leder upp över Ruddammen och ut till Nationalstadsparken.

Möte mellan gammalt och nytt

Planstrukturen förnyar befintliga stadsrum och skapar nya platser där gammalt och nytt möts. Vid Roslagstull inordnar sig den nya bebyggelsen i det karaktärsfulla mötet mellan landskapsrum och stad. Vid den nya parken, Nyponparken, möter den nya bebyggelsen både det befintliga studentbostadshuset Nyponet och sparade delar av parkmiljön från 1940-talet, med berg i dagen, uppvuxna träd och trappanläggningar. Nyponets karaktärsfulla, låga sidobyggnad får en framträdande placering i stadsbilden och ansluter till den nya gatustrukturen. Vid platsen där Valhallavägens esplanad övergår till trädplanterad gata skapas en ny platsbildning med förutsättningar för stadsliv samt möjlighet att skapa en ny vacker fondbyggnad.

Stadsbyggnadsprinciper

Stadsbyggnadsprinciperna beskriver hur parker, gator, torg och byggnader sammanfogas och samverkar för att skapa en nyskapande, varierad och levande stadsdel. Principerna kommer att ligga till grund för fortsatt arbete med kvalitets- och gestaltningsprogram.

Stadsliv

Bottenvåningarna inom området utformas utifrån hur de på bästa sätt kan bidra till upplevelsen av gaturummet och stadslivet, genom synliga och lättillgängliga verksamheter. Särskild omsorg ska läggas på entrépartier till bostäder. Lokaler och bostäder i byggnadernas bottenvåning skall ha en medvetet gestaltad hybridzon. Med hybridzon avses den halvprivata/ halvoffentliga markytan mellan byggnaden och det offentliga rummet. Det finns många olika sätt att skapa en fungerande hybridzon. En smal privat kantzon mot en offentlig trottoar skapar möjlighet för boende att sätta ut bänkar, blomkrukor med mera som skapar ett levande och

intressant stadsrum. Trottoarer med plats för uteserveringar eller liknande skapar också hybridzoner som aktiverar gaturummet.

Kvarteren ska delas upp i mindre fastigheter, med ambitionen att en fastighet motsvarar ett trapphus. En uppdelning av kvarteren i mindre fastigheter skapar förutsättningar för variation och karaktär, och att stadsstrukturen blir mer flexibel. En annan viktig faktor för att skapa en robust stadsstruktur över tid är att bottenvåningar ska ha minst fyra meter i takhöjd. En högre takhöjd i bottenvåningen möjliggör olika användningar över tid. Det ger även andra kvaliteter som vackra och ljusa lokaler. De bottenvåningar där staden inte ställer krav på lokaler för utåtriktad verksamhet ska innehålla bostäder med egen entré från gatan samt minst fyra meter i takhöjd.

Uttryck

Den nya bebyggelsen ska ha ett tydligt förhållningsätt till stadens växande behov, dess identitet och historiska miljö. Den ska bidra till att utveckla Stockholms identitet med en nyfiken, väl avvägd och kontextmedveten arkitektur. Stora möjligheter finns att utveckla stadens arkitektur parallellt med ett tydligt förhållningssätt till den historiska miljön.

Taken skall vara en självklar del av gestaltningen och bidra till byggnadernas arkitektoniska uttryck. ”Gröna väggar” ska vara en del av den nya bebyggelsen karaktär.

Höjd och täthet

Mot stenstadsbebyggelsen föreslås bebyggelsen hålla en skala som liknar stenstadens, men med en något större variation i höjder. Innanför detta, upp mot Ruddammen, höjer sig bebyggelsen med en större variationsrikedom av höjder. Inom området finns ett högt befintligt punkthus, Nyponet, som tydligt syns i stadens siluett. Stadsbyggnadskontoret bedömer att en eller två högre byggnader inom området kan provas. Väl placerade och genomtänkta högre byggnader kan gynna stadslivet.

En hög och tät stadsväv med små gårdar ställer höga krav på goda ljusförhållanden på de offentliga platserna. Det ställer även höga krav på behandlingen av den mänskliga skalan, den vi återfinner i ögonhöjd. Höga byggnader bör därför kompletteras med lågdelar och/eller placeras i anslutning till lägre byggnader. I den fortsatta processen ska solljusförhållanden samt mikroklimatet på allmänna platser särskilt beaktas. I strukturplanen föreslås höjden på bebyggelse begränsas i strategiska punkter, så att till exempel torget och parken får goda solljusförhållanden. För att skapa en god

boendemiljö behöver gårdarna kompletteras med terrasser både på tak och vissa av byggnadernas lågdelar.

Grönstruktur

Det ställs höga krav på grönstrukturen eftersom bebyggelsen är tät och innebär ett ökat tryck på parker i området. Parkerna ska vara utformade för att tåla slitage och även mindre mellanrum i stadsväven ska fyllas med grönska. Det innebär även att kvartersmarken behöver bidra med grönska i området och en grönytefaktor ska tas fram för kvartersmarken. Den historiska aspekten är viktig. Gamla delar ska brukas på ett nytt sätt och integreras i det nya sammanhanget, till exempel kan stenmurarna i dagens anläggningar monteras ned och återanvändas i den nya strukturen och de uppvuxna träden i Nyponparken ger karaktär till området.

Trafik- och gaturum

Den nya strukturen ger bättre orienterbarhet eftersom nya stråk kopplas samman med befintliga. Området blir, trots de stora höjdskillnaderna, promenadvänligt. Vissa stråk kommer att behöva utformas med trappor.

Valhallavägen

Den aktuella delen av Valhallavägen föreslås omformas till vacker stadsgata med ett värdigt stadsrum vid entrén till staden. Östra delen av Valhallavägen är idag utformad som en bred esplanad medan västra delen är utformad som en vanlig gata, men med trottoar bara på ena sidan. Den nya sektionen för västra Valhallavägen behöver möta en rad olika krav och önskemål från olika intressen. Utöver de viktiga trafikfunktionerna så ska Valhallavägen utformas på ett sätt som binder ihop den nu aktuella delen med den 64 meter breda esplanaden öster om Körsbärsvägen. Detta kan göras genom att esplanadens trädplantering förlängs med enkelsidig men dubbel trädrad längs den norra sidan av Valhallavägen fram till Roslagstull.

Omgestaltningen av västra delen av Valhallavägen kan inte göras som en direkt förlängning av esplanaddelen på grund av att befintliga byggnader förhindrar detta. Valhallavägen är och kommer även i framtiden vara en av de viktigaste huvudgatorna och infartsgatorna i innerstaden vars funktion är ytkrävande, bland annat på grund av de många bussar som ska till Östra stations bussterminal.

Den föreslagna gatusektionen är totalt ca 34 meter och inrymmer fem körfält för rörlig trafik varav två enbart för buss. Av de resterande tre körfälten ska två riktas ut ur staden, mot Roslagstull

och den sista in mot staden. Ett nästan 10 meter brett sidoområde mot den nya bebyggelsen innehåller dubbla trädrader, en på var sida om ett dubbelt pendlingsstråk för cykel, samt trottoar. Körbanan innehåller utöver de fem körfälten för rörlig trafik även utrymmen för angöring på båda sidor om gatan.

Lokalgator

I förlängningen av Frejgatan föreslås en ny lokalgata, ”Nya Frejgatan” som sedan går parallellt med Valhallavägen. Roslagstullsbacken får en delvis ny sträckning vilket medför att en ny fyrvägskorsning skapas vid Valhallavägen. Även vid korsningen Valhallavägen/Frejgatan skapas en ny fyrvägskorsning. För att skapa bättre stadsrum föreslås Körsbärsvägens nuvarande anslutning till Valhallavägen utgå. Istället leds trafiken till korsningen vid Odengatan som byggs om och utvidgas. En eventuell ombyggnad av korsningen vid Odengatan kräver vidare utredningar. Roslagstullsbacken och ”Nya Frejgatan” utformas som stadsgator med gångbanor på båda sidor. Gatorna föreslås bli 14 meter breda vilket ger möjlighet till körbanor med dubbelriktad trafik för bil och cykel samt allmän parkering på en sida. Korttidsangöring blir möjlig även på motstående sida. Utöver gångbanor så finns utrymme för en grön förgårdsmark på en sida.

Parkering

Boendeparkering för de nya byggnaderna föreslås lösas genom parkeringsköp i ett nytt bergrumsgarage under Ruddammen. Parkeringsköp innebär att de som uppför bostadshus istället för att anordna parkering inom sin egen fastighet finansiellt deltar i en gemensam parkeringsanläggning som täcker behovet av boendeparkering. Ett överslag är att cirka 400 bilparkeringsplatser kan behövas för området, förutsatt att parkeringstalet för nya bostäder är 0,5 och för studentlägenheter 0,1 eller mindre. Ett nytt parkeringsgarage föreslås till huvuddel under Ruddammsparken samt en mindre del under befintliga bostäder i Ruddammen. Garaget får in och utfart mot ”Nya Frejgatan” eller Roslagstullsbacken.

Platser och parker

Här beskrivs platser och parker inom programområdet och de upplevelsevärden som de skapar möjligheter till.

Esplanadplatsen

En ny föreslagen platsbildning ”Esplanadplatsen” har potential att bli en mötespunkt med hög genomströmning av människor, då den bland annat ligger i direkt anknytning till Tekniska Högskolans tunnelbanestation. Körsbärsvägens anslutning till Valhallavägen föreslås flyttas och slås samman med korsningen vid Odengatan/Valhallavägen vilket skapar den nya platsbildningen till vilken en

ny byggnad med publik verksamhet i bottenplan utgör en fond. Den publika verksamheten kan även återspeglas i platsbildningen med uteserveringar och/eller evenemang.

Platsen föreslås utformas för att bli en representativ, men samtidigt vara grön, lekfull och social. Befintliga träd sparas och nya planteras på platsen för att förstärka mötet mellan den befintliga esplanaden och den nya bebyggelsen. Eventuellt kan platsen få inslag av vatten, som kopplar an till det inslag av vatten som idag finns vid Körbärsvägen/Valhallavägen.

Entréplatsen

Valhallavägen möter Birger Jarlsgatan i en triangelformad befintlig platsbildning. Den så kallade "Entréplatsen" föreslås bevaras som en öppen yta då den redan idag fyller en viktig roll i Valhallavägens rumsliga rytm. Det finns behov av att ordna en dagvattendamm för rening av dagvatten från Valhallavägen och här är möjligt att göra en stadsmässig utformad dagvattendamm.

Kiltorget

Kiltorget bildas i vinkeln där "Nya Frejgatan" möter Roslagstullsbacken. Det är en liten platsbildning som utgör en utvidgning av gaturummet med en körbar torgyta.

Nyponparken och fickpark

Nyponparken är en strategiskt sparad del av före detta Roslagsparken. En befintlig karaktärsgivande trappa som vindlar sig upp längs bergsidan avses bevaras. Idag är förkastningsbranten och dess utblickar i stort sett otillgängliga. Föreslagna nya promenadstråk och möjliga nya utsiktsterrasser skulle ge goda utblickar över Stockholm. Delen av "Nya Frejgatan" vid Nyponparken är rumsligt varierad och öppnar på några ställen upp sig mot Valhallavägen. En sådan öppning föreslås utgöras av en fickpark med gröna väggar. Fickparken vänder sig mot kvarteret Nyponets befintliga lågdel, men kopplar även visuellt an till Nyponparken.

Ruddammsparken

Ruddammsparken bör utvecklas som den uppskattade oas den är idag och är en viktig del av Ruddammen som område, och den innehåller även en befintlig lekplats.

Bergslekplatsen

Det finns ett högt besöksstryck på områdets befintliga och föreslagna parker och lekplatser. En ny lekpark, med naturlekstema, föreslås på parkmarken vid Körbärsvägen/Stickelbärsvägen.

Scillabacken

Grönstråket mellan Ruddammsbacken och Roslagstullsbacken utgörs av ett brant parti med lövträdsvegetation och undervegetation med vårlökar. Idag löper en stig upp längs förkastningsbranten. Stigen föreslås utvecklas till ett gångstråk med en trappa för att förbättra tillgänglighet mellan Ruddammsparken och områdets lägre delar.

Miljöutmaningar och hållbarhetsfrågor

Stockholms stads har högt satta mål för sitt miljö- och klimatarbete. Enligt Vision 2030 ska Stockholm vara världsledande i att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik. Visionen pekar även på att staden 2050 ska vara fossilbränslefri och minska energiförbrukningen betydligt. Stadens planering ska bidra till en hållbar användning av mark och vatten.

Stadens stadsutvecklingsstrategier för hållbar tillväxt innefattar bland annat att stärka centrala Stockholm. Att fortsätta utveckla en tät stad i de centrala delarna av regionen främjar även i flera avseenden en hållbar utveckling inte minst på bakgrund av de goda möjligheterna till hållbart resande. Programmet ska bidra till att skapa en tät och attraktiv stadsmiljö med blandat innehåll och offentliga miljöer av hög kvalitet samt tillvarata möjligheterna att stärka kopplingar mellan stadsutvecklingsområdena och omgivande stadsdelar.

Klimatanpassning

Kommande klimatförändringar behöver vägas in i planeringen av stadens förtätning. Stockholm beräknas få ökad nederbörd och höjda vattennivåer i hav och sjöar. Den nya bebyggelsen och grönstrukturen ska anpassas för klimatförändringar. Dagvattenhantering och stadens mikroklimat är viktiga frågor att hantera utifrån klimatförändringarna.

Dagvatten

Enligt Stockholms nya dagvattenstrategi, ännu ej antagen, gäller följande mål:

- Förbättrad vattenkvalitet i stadens vatten
- Robust och klimatanpassad dagvattenhantering
- Resurs- och värdeskapande för staden
- Miljömässigt och kostnadseffektivt genomförande

För att uppnå dessa mål krävs att dagvattenhanteringen förs in i tidigt skede i planprocessen och att plats reserveras för att kunna rena och fördröja dagvatten innan det släpps till recipient. Ett första övergripande förslag till hantering av dagvatten i programområdet

har tagits fram. Lösningar för dagvattnet kommer att utredas vidare i nästa skede.

Ekosystemtjänster och grönytefaktor

En grönytefaktor för exploateringsområdet ska tas fram för att reglera hur stor andel av kvartersmarken som ska vara grön och vilka ekosystemtjänster det gröna ska bidra med.

Förutsättningar och konsekvenser

Miljöbedömning

I samband med att ett planeringsprojekt påbörjas görs en översiktlig miljöbedömning i syfte att tidigt i processen kunna bedöma om förslaget kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Bedömningen görs utifrån de kriterier som anges i PBL(2010) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§. Om stadens bedömning är att programmet medför en betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning göras i samband med det detaljplaneskedet. I annat fall ska miljökonsekvenser utredas i den utsträckning som krävs för projektet.

Om den nya byggnationen innebär ett överskridande av miljökvalitetsnormerna för PM10, partiklar, och NO2, kvävedioxid, bedömer stadsbyggnadskontoret i dagsläget att det finns en risk att genomförandet av programmet kan antas innebära betydande miljöpåverkan som avses i 5 kap PBL och 6 kap MB. Det innebär att en miljökonsekvensbedömning kan behövas tas fram i detaljplaneskedet. I övrigt följer programmet intentionerna i Promenadstaden – översiktsplan för Stockholms stad och bedöms inte strida mot några andra nationella eller kommunala riktlinjer, lagar, förordningar eller handlingsprogram.

De miljöfrågor som har betydelse för projektet har studerats under programarbetet och redovisas översiktligt i programmet. Det finns dock ett behov av att särskilt utreda och belysa flera olika miljöfrågor i det fortsatta arbetet. Detta gäller bland annat miljö- och hälsofrågor kopplat till luftkvalitet och buller, samt kulturmiljö. Övriga miljöfrågor som studerats och beskrivs i programmet är landskapsbild, stadsbild, naturmiljö, parktillgång, dagvatten, ljusförhållanden, tillgänglighet, barnkonsekvenser, trafik och parkering. Nedan redogörs konsekvenserna avseende luftkvalité, buller, kulturmiljö, naturmiljö, parktillgång och barnkonsekvenser. Övriga miljökonsekvenser finns att läsa i samrådshandlingen.

Luftkvalité

Valhallavägen är idag en högt trafikerad gata med höga luftföroreningshalter och redan idag överskrids

miljökvalitetsnormen för PM10 på delar av sträckan vid programområdet.

En utredning av luftföroreningshalter av partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO₂) till följd av biltrafiken programområdet har gjorts i syfte att kartlägga framtida luftkvalité. Den visar att ny bebyggelse längs med Valhallavägen försämrar möjligheterna till utvädring av luftföroreningar och riskerar att bidra till att miljökvalitetsnormerna ytterligare överskrids. Trafikprognoserna för Valhallavägen visar på att gatan även efter Norra Länkens öppnande kommer högt trafikerad. Länsstyrelsen som granskar kommunernas efterlevnad av miljökvalitetsnormer kan inte godta en detaljplan som innebär att miljökvalitetsnormer överskrids. Det räcker inte med ett dubbdäcksförbud på Valhallavägen för att klara miljökvalitetsnormerna utan det krävs även åtgärder för att minska halterna av NO₂. Sammantaget innebär detta att det kan krävas åtgärder som minskar den totala trafikmängden för att miljökvalitetsnormerna inte ska överskridas.

Trafikbuller

Programområdet är idag utsatt för trafikbuller från Valhallavägen, och kommer även fortsättningsvis vara en källa till trafikbuller. Mest utsatta blir fasaderna mot Valhallavägen och allmänna platser med kontakt med gatan. Inom området kommer ljudnivåerna på allmän plats vara bättre än dagsläget. Både park, torg och skolgård får goda förutsättningar för en god ljudmiljö eftersom den nya bebyggelsen skärmar av bullret från Valhallavägen. Med lämplig lägenhetsplanlösning och ljuddämpande fönster/fasader kan riktvärdena för gällande riktlinjer hållas för de nya bostäderna. Staden ska arbeta med att dämpa buller och i den fortsatta utvecklingen av området ska åtgärder som kan minska buller utredas. Bland annat kan vissa fasadmaterial och gröna tak bidra till att minska buller.

Kulturmiljö

Ett kulturhistoriskt kunskapsunderlag framtaget av Stockholms Stadsmuseum har varit ett underlag i arbetet med programmet. Det beskriver översiktligt området omkring den västligaste delen av Valhallavägen, mellan Roslagstull och Östra station samt en kulturhistorisk karakteristik av området och de värdekärnor inom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården som gränsar till det aktuella programområdet. Programområdet ligger i närheten av ett antal värdekärnor inom riksintresset för kulturmiljö Stockholms innerstad med Djurgården: esplanaderna, institutionsbältet, parklandskapet vid Brunnsviken, Lärkstaden samt stenstadens tydliga yttre gräns. En kulturmiljöanalys samt en

konsekvensbeskrivning av programförslaget kommer att tas fram i det fortsatta arbetet.

Naturmiljö

Delar av programområdet ligger i utkanten av ett område som utgör buffertzona för angränsande ekologiskt kärnområde. Idag finns det inom området ett stort antal stora träd, planteringar och gräsytor.

Programmet innebär att gröna ytor ianspråkats av ny bebyggelse. Stadsbyggnadskontoret bedömer att exploateringen inte påverkar stadens övergripande ekologiska infrastruktur, då området ligger i utkanten av buffertzonen till det ekologiska kärnområdet. Vidare studier av hur området påverkas och hur förslaget kan utvecklas med hänsyn till ekosystemtjänster bör göras i samband med att en grönytefaktor för den nya exploateringen definieras.

Parktillgång

Området har god parktillgång. Särskilt uppskattas Ruddammsparken, och bollplanerna i Roslagsparken har ett högt besöksstryck. En analys av parktillgången visar att de boende inom programområdet i nuläget har tillgång till grönområden motsvarande 10,75 kvadratmeter per person inom ett omland på ca 500 meter.

Programförslaget innebär att stora delar av Roslagsparken tas i anspråk för ny bebyggelse samt innebär fler boende i området som kommer att använda parker och offentliga miljöer. Med en utbyggnad enligt programförslaget blir parktillgången ca 8,45 kvadratmeter per person. Parkerna behöver vara utformade för att tåla ett högt besöksstryck och vara mångfunktionella.

Barnkonsekvenser

Genom skolbesök och observationsstudier har drygt 200 barn och unga fått möjlighet att delta i dialog kring utvecklingen av programområdet. Barnkonsekvensanalysen konstaterar att barn och unga uppfattar miljön som stökig och trafikstörd. Inom programområdet mår de om boll- och basketplanerna i Roslagsparken. Trafikmiljön på Valhallavägen skapar otrygghet för de yngre barnen. Övergångställena uppfattas som otäcka och långa att gå över.

I barnkonsekvensanalysen framkommer att barn och unga generellt är positiva till programförslaget. Många unga tycker att det är bra att det byggs mer bostäder. Lugn, träd, grönt, färger, tyst, ljus och sol är viktiga aspekter för barn och unga. Vid den fortsatta planeringen av programområdet är det viktigt att hänsyn tas till dessa faktorer. Analysen pekar ut att den viktigaste justeringen som

bör ske av programförslaget, utifrån barn och ungas perspektiv, är en förändring av Valhallavägen. Gående och cyklister måste bli mer prioriterade, till exempel bör Valhallavägen smalnas och förses med säkra och trygga passager över gatan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljöavdelningen norra innerstaden i samråd med berörda avdelningar på Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till den föreslagna utvecklingen av Västra Valhallavägen men vill föra fram följande synpunkter:

Förskola/Skola

Stadsdelsförvaltningen har fört fram ett behov av cirka 10 avdelningar förskola. Detta är ett preliminärt behov som utgår från Stockholms stads förskoletal på 0,25 förskoleplats/per lägenhet. Förskolebehovet är svårbedömt och hänsyn måste tas till tillgången till förskoleplatser i närområdet, det vill säga både inom Norrmalms och Östermalms stadsdelsområde. Östermalms stadsdelsförvaltning kommer därför att ytterligare precisera behovet av förskoleplatser längre fram i planprocessen.

Det är viktigt att förskolorna får tillgång till en god utemiljö. Det är många intressen som ska rymmas inom en begränsad yta. Det är viktigt att väga dessa intressen mot varandra. Förvaltningen föreslår att projektet ser över ytanvändningen för att se om det är möjligt att öka förskolegårdarnas yta.

Det är viktigt att förskolelokalerna utformas på ett kostnadseffektivt sätt som ger så mycket användbar yta till förskolebarnen som möjligt. Det är därför angeläget att i möjligaste mån undvika fördyrande åtgärder som separata hissar m.m.

I området planeras två skolor en grundskola och en gymnasieskola. Stadsdelsförvaltningen förordar det alternativ för grundskolan som möjliggör en större gård. Då tillgången till parker och grönområden är begränsad i området är det viktigt att skolan har en rimligt stor gård och att den är tillgänglig för allmänheten efter skoltid.

Specialbostäder

Utbyggnaden av specialbostäder är en angelägenhet för hela staden. Östermalms stadsdelsförvaltning är intresserad av specialbostäder i

området och kommer att precisera behovet i samband med detaljplanearbetet.

Parker och grönområden

Enligt stadsdelsförvaltningen innebär ökad exploatering ökat tryck på de offentliga rummen vilket kommer medföra en intensiv användning av parkerna i området. Den stora exploateringen kräver en stor satsning på parker och grönområden. Förvaltningen anser att ytan för lek i programområdet bör öka. Trycket på den befintliga lekplatsen i Rudammen är redan i dag högt. En utveckling av denna park bör därför ingå i programmet. Förvaltningen anser även att lekplatsytan i programområdet bör fördubblas för att klara trycket från befintliga och planerade förskolor samt barn boende i befintlig och kommande bebyggelse.

För att öka förutsättningarna för grönytornas hållbarhet förespråkar förvaltningen slitagetåliga växt- och materialval och att det planeras för konstbevattning av gräsmattor och planteringar. Det är av stor vikt att förvaltningen får delta i den fortsatta planeringen av områdets parker, för att bidra med sin kunskap om effektiv drift och skötsel av parker.

En ytterligare följd av den låga friytetillgången är att de offentliga rum som finns måste vara mångfunktionella och tillgängliga för en bred allmänhet. Då grönytan minskar samtidigt som antal boende i området ökar föreslår förvaltningen att projektet ser över om grönkompensation kan utgå. En lämplig åtgärd är att rusta upp mittstråket av Valhallavägens östra del.

Valhallavägen

Stadsdelsförvaltningen är positiv till den nya utformningen av Valhallavägen som presenteras i programmet men anser att även södra sidan bör utvecklas för att göra den tryggare och mer attraktiv som gatumiljö.

Bilagor

1. Samrådsbrev
2. Program för område vid västra Valhallavägen

Övriga samrådshandlingar, finns tillgängliga via Insyn eller stadsdelsförvaltningens registrator.